

Repertoriul jurisprudenței

HOTĂRÂREA CURȚII (Camera a patra)

21 noiembrie 2018*

„Trimitere preliminară – Agenți comerciali independenți – Directiva 86/653/CEE – Articolul 1 alineatul (2) – Noțiunea «agent comercial» – Intermediar independent care își desfășoară activitatea din întreprinderea comitentului – Îndeplinirea altor sarcini decât cele legate de negocierea vânzării sau a cumpărării mărfurilor pentru comitent”

În cauza C-452/17,

având ca obiect o cerere de decizie preliminară formulată în temeiul articolului 267 TFUE de tribunal de commerce de Liège (Tribunalul Comercial din Liège, Belgia), prin decizia din 20 iulie 2017, primită de Curte la 27 iulie 2017, în procedura

Zako SPRL

împotriva

Sanidel SA,

CURTEA (Camera a patra),

compusă din domnul T. von Danwitz, președintele Camerei a șaptea, îndeplinind funcția de președinte al Camerei a patra, doamna K. Jürimäe (raportoare) și domnii C. Lycourgos, E. Juhász și C. Vajda, judecători,

avocat general: domnul M. Szpunar,

grefier: doamna V. Giacobbo-Peyronnel, administrator,

având în vedere procedura scrisă și în urma ședinței din 17 mai 2018,

luând în considerare observațiile prezentate:

- pentru Sanidel SA, de H. Deckers, avocat;
- pentru guvernul german, de T. Henze, de M. Hellmann și de E. Lankenau, în calitate de agenți;
- pentru guvernul italian, de G. Palmieri, în calitate de agent, asistată de P. Garofoli, avvocato dello Stato;
- pentru Comisia Europeană, de J. Hottiaux și de L. Malferrari, în calitate de agenți,

după ascultarea concluziilor avocatului general în ședința din 25 iulie 2018,

* Limba de procedură: franceza.

pronunță prezenta

Hotărâre

- 1 Cererea de decizie preliminară privește interpretarea articolului 1 alineatul (2) din Directiva 86/653/CEE a Consiliului din 18 decembrie 1986 privind coordonarea legislației statelor membre referitoare la agenții comerciali independenți (JO 1986, L 382, p. 17, Ediție specială, 06/vol. 1, p. 176).
- 2 Această cerere a fost formulată în cadrul unui litigiu între Zako SPRL, pe de o parte, și Sanidel SA, pe de altă parte, în legătură cu plata unor prestații și a unor comisioane în urma rezilierii convenției dintre aceste două societăți.

Cadrul juridic

Dreptul Uniunii

- 3 Al doilea și al treilea considerent ale Directivei 86/653 au următorul cuprins:

„[Î]ntrucât diferențele dintre legislațiile interne privind reprezentarea comercială afectează în mod considerabil condițiile de concurență și de derulare a activității respective în cadrul [Uniunii Europene] și dăunează atât protecției agenților comerciali în raporturile cu comitenții lor, cât și siguranței tranzacțiilor comerciale; întrucât, în plus, diferențele respective inhibă în mod substanțial încheierea și derularea contractelor de reprezentanță comercială în care comitentul și agentul comercial sunt stabiliți în state membre diferite;

întrucât schimbul de mărfuri între statele membre trebuie să aibă loc în condiții similare celor de pe piața unică, iar acest lucru necesită apropierea sistemelor juridice din statele membre în asemenea măsură încât să satisfacă buna funcționare a pieței comune; întrucât, în această privință, regulile referitoare la conflictul dintre legi nu înlătură, în materie de reprezentare comercială, incompatibilitățile sus-menționate și nici nu ar putea să o facă chiar dacă ar fi uniformizate și, prin urmare, armonizarea propusă este necesară făcând abstracție de existența regulilor respective”.

- 4 Articolul 1 din această directivă prevede:

„(1) Armonizarea măsurilor prevăzute în prezenta directivă se aplică actelor cu putere de lege și actelor administrative din statele membre care reglementează relațiile dintre agenții comerciali și comitenții lor.

(2) În sensul prezentei directive, «agentul comercial» reprezintă intermediarul care desfășoară o activitate independentă și care este în permanență autorizat să negocieze vânzarea sau cumpărarea produselor în numele altei persoane, denumită în continuare «comitent», sau să negocieze și să încheie astfel de tranzacții pentru și în numele comitentului în cauză.

(3) În sensul prezentei directive, agentul comercial nu include, în mod special:

- o persoană care, în calitatea sa de angajat cu funcție superioară, este împuternicită să contracteze angajamente care sunt obligatorii pentru o companie sau asociație;
- un partener care este autorizat legal să contracteze angajamente care devin obligatorii pentru partenerii săi;
- un administrator judiciar, un lichidator sau un judecător sindic.”

5 Articolul 2 din directiva menționată prevede:

„(1) Prezenta directivă nu se aplică:

- agenților comerciali ale căror activități nu sunt remunerate;
- agenților comerciali în măsura în care aceștia operează la bursa de mărfuri sau pe piața de mărfuri sau
- organismului cunoscut sub denumirea de «Crown Agents for Overseas Governments and Administrations», înființat în Regatul Unit în temeiul Legii privind agenții Coroanei din 1979, sau filialelor acestora.

(2) Fiecare stat membru are dreptul să prevadă că prezenta directivă nu se aplică acelor persoane ale căror activități de agenți comerciali sunt considerate secundare potrivit legislației statului membru respectiv.”

6 Potrivit articolului 3 din aceeași directivă:

„(1) În exercițiul activității, agentul comercial trebuie să promoveze interesele comitentului său și să acționeze loial și de bună-credință.

(2) Agentul comercial trebuie, în special:

- (a) să depună eforturile necesare pentru negocierea și, după caz, încheierea tranzacțiilor de care a fost mandatat să se ocupe;
- (b) să comunice comitentului său toate informațiile necesare pe care le deține;
- (c) să respecte instrucțiunile rezonabile primite de la comitentul său.”

Dreptul belgian

7 Directiva 86/653 a fost transpusă în dreptul belgian prin Legea din 13 aprilie 1995 privind contractul de agenție comercială (*Moniteur belge* din 2 iunie 1995, p. 15621, denumită în continuare „Legea din 1995”). Legea din 1995, în vigoare în perioada în discuție în litigiul principal, definea, la articolul 1, contractul de agenție comercială după cum urmează:

„Contractul de agenție comercială este contractul prin care una dintre părți, agentul comercial, este însărcinată, în mod permanent și în schimbul unei remunerații, de cealaltă parte, comitentul, fără a fi supusă autorității acestuia din urmă, să negocieze și eventual să încheie tranzacții în numele și pe seama comitentului. Agentul comercial își organizează activitățile după cum consideră potrivit și dispune în mod liber de timpul său.”

8 Articolul 26 din Legea din 1995 prevedea:

„Acțiunile apărute în temeiul contractului de agenție se prescriu la un an după încetarea acestuia sau la cinci ani de la faptul care a dat naștere acțiunii, fără ca acest din urmă termen să poată depăși un an de la încetarea contractului.”

Litigiul principal și întrebările preliminare

- 9 Zako, al cărei obiect de activitate constă în special în vânzarea și în cumpărarea de bunuri mobile, mașini, echipamente, material informatic și aparate electrocasnice, încheiase la sfârșitul anului 2007 un acord neconsemnat în scris cu Sanidel, care desfășoară o activitate de comercializare de obiecte sanitare și de bucătării echipate. Administratorul societății Zako era responsabil de sectorul bucătăriilor echipate al Sanidel de la această dată.
- 10 La 30 octombrie 2012, Sanidel a notificat Zako că rezilia acest acord fără despăgubiri sau preaviz.
- 11 Zako a pus în întârziere Sanidel pentru plata unor despăgubiri de preaviz și de evicțiune, precum și a două facturi și a comisioanelor sale în temeiul Legii din 1995. Sanidel a refuzat să efectueze această plată pentru motivul că raportul contractual dintre aceasta și Zako nu constituia un contract de agenție comercială, ci un contract de antrepriză.
- 12 Administratorul societății Zako a chemat în judecată Sanidel pentru plata unor despăgubiri și comisioane restante la tribunal du travail de Marche-en-Famenne (Tribunalul pentru Litigii de Muncă din Marche-en-Famenne, Belgia). Prin hotărârea din 21 februarie 2014, această instanță a declarat respectiva cerere admisibilă, dar neîntemeiată, pentru motivul că acordul dintre părți nu putea fi calificat drept „contract de reprezentare comercială”, ci drept „contract de societate”. Această hotărâre a fost confirmată printr-o hotărâre a cour du travail de Liège (Curtea pentru Litigii de Muncă din Liège, Belgia) din 9 septembrie 2015.
- 13 Zako a sesizat atunci instanța de trimitere invocând de această dată, în susținerea acțiunii existența unui contract de antrepriză. În fața acestei instanțe, Sanidel susține, la rândul său, că acordul dintre părți trebuie calificat drept „contract de agenție comercială”, astfel încât acțiunea Zako este inadmisibilă pentru că a fost introdusă după expirarea termenului de un an prevăzut de dreptul național.
- 14 Instanța de trimitere are îndoieli în ceea ce privește calificarea acordului în discuție în litigiul principal. Aceasta arată că Zako efectua în numele Sanidel diversele sarcini care urmează: alegerea produselor și a furnizorilor, alegerea politicii comerciale, primirea clienților, realizarea planurilor pentru bucătării, întocmirea devizelor, negocierea prețurilor, semnarea comenzilor, măsurătorile la fața locului, soluționarea litigiilor, gestionarea personalului din departament (secretari, vânzători și montatori), crearea și administrarea paginii de internet pentru vânzările online, dezvoltarea vânzărilor distribuitorilor, ale promotorilor imobiliari și ale contractanților, negocierea și finalizarea contractelor de subcontractare în numele Sanidel. Zako primea o sumă forfetară lunară de 5 500 de euro, indemnizații care acopereau cheltuielile de deplasare și un comision anual al cărui quantum a variat de la 5 197,53 euro la 30 574,19 euro în perioada în discuție în litigiul principal. Reprezentantul Zako ocupa un post permanent, cu linie telefonică și adresă e-mail directe, la sediul Sanidel. Este cert că acest reprezentant își îndeplinea sarcinile în deplină autonomie.
- 15 Instanța de trimitere subliniază însă că negocierile și încheierea contractelor se făceau exclusiv la sediul Sanidel. În plus, această instanță arată că printre sarcinile Zako se numărau misiuni străine de negocierea și încheierea de contracte în numele Sanidel, și anume gestiunea personalului departamentului de bucătării echipate, contactele cu toți furnizorii și cu toți contractanții, iar nu exclusiv cu clienții, precum și întocmirea planurilor, a devizelor și a măsurătorilor pentru bucătării, iar nu numai a bonurilor de comandă.
- 16 În această privință, instanța de trimitere precizează că sarcinile care țin de activitatea de negociere, de vânzare sau de cumpărare a unor mărfuri pentru comitent și de negociere și de încheiere a acestor tranzacții în numele și pe seama comitentului, pe de o parte, și sarcinile străine de această activitate, pe de altă parte, erau la fel de importante. Ea arată că retribuțiile și comisioanele încasate de Zako au fost calculate pentru ansamblul acestor prestații, fără a face distincție între cele două tipuri de activități.

17 În aceste condiții, tribunal de commerce de Liège (Tribunalul Comercial din Liège, Belgia) a hotărât să suspende judecarea cauzei și să adreseze Curții următoarele întrebări preliminare:

- „1) Articolul 1 alineatul (2) din Directiva [86/653] trebuie interpretat în sensul că impune agentului comercial să prospecteze și să viziteze clientela sau furnizorii în afara sediului întreprinderii comitentului?
- 2) Articolul 1 alineatul (2) din Directiva [86/653] trebuie interpretat în sensul că nu permite agentului comercial să îndeplinească alte sarcini decât cele legate de negocierea vânzării sau a cumpărării de mărfuri pentru comitent și a celor legate de negocierea și de încheierea acestor tranzacții pentru și în numele comitentului?
- 3) În ipoteza unui răspuns negativ la cea de a doua întrebare preliminară, articolul 1 alineatul (2) din Directiva [86/653] trebuie interpretat în sensul că impune ca agentul comercial să îndeplinească numai cu titlu secundar alte sarcini decât cele legate de negocierea vânzării sau a cumpărării de mărfuri pentru comitent și a celor legate de negocierea și de încheierea acestor tranzacții pentru și în numele comitentului?”

Cu privire la întrebările preliminare

Observații introductive

- 18 Instanța de trimitere ridică problema calificării care trebuie dată acordului în discuție în litigiul principal în dreptul național și se întreabă în special dacă acesta intră sub incidența noțiunii de contract de agenție comercială sau a celei de contract de societate, în sensul dreptului menționat.
- 19 În această privință, revine instanței de trimitere sarcina de a se pronunța cu privire la această calificare în funcție de împrejurările de fapt și de drept din cauza principală. Nu este mai puțin adevărat că Curtea este competentă să interpreteze dispozițiile pertinente ale Directivei 86/653, în speță articolul 1 alineatul (2) din aceasta, și să ofere, astfel, acestei instanțe elementele utile de natură să îi permită să califice respectivul acord în lumina directivei menționate.

Cu privire la prima întrebare

- 20 Prin intermediul primei întrebări, instanța de trimitere solicită în esență să se stabilească dacă articolul 1 alineatul (2) din Directiva 86/653 trebuie interpretat în sensul că împrejurarea că o persoană a cărei sarcină permanentă constă fie în negocierea vânzării sau a cumpărării de mărfuri pentru o altă persoană, fie în negocierea și încheierea respectivelor tranzacții în numele și pe seama acesteia își desfășoară activitatea la sediul celei din urmă se opune ca aceasta să poată fi calificată drept „agent comercial” în sensul acestei dispoziții.
- 21 În această privință, articolul 1 alineatul (2) din Directiva 86/653 definește agentul comercial în sensul acesteia ca fiind „intermediarul care desfășoară o activitate independentă și care este în permanență autorizat să negocieze vânzarea sau cumpărarea produselor în numele altei persoane, denumită în continuare «comitent», sau să negocieze și să încheie astfel de tranzacții pentru și în numele comitentului în cauză”.
- 22 În primul rând, trebuie să se arate, asemenea tuturor părților și persoanelor interesate care au prezentat observații în fața Curții, că nici această dispoziție și nici o altă dispoziție din directiva menționată nu condiționează în mod expres calificarea drept „agent comercial” de faptul că persoana în cauză își desfășoară activitatea economică în afara sediului comitentului.

- 23 Astfel, articolul 1 alineatul (2) din Directiva 86/653 prevede trei condiții necesare și suficiente pentru ca o persoană să poată fi calificată drept „agent comercial”. În primul rând, această persoană trebuie să aibă calitatea de intermediar independent. În al doilea rând, ea trebuie să aibă un contract permanent cu comitentul. În al treilea rând, aceasta trebuie să desfășoare o activitate care să constea fie în negocierea vânzării sau a cumpărării de mărfuri pentru comitent, fie în negocierea și încheierea respectivelor tranzacții în numele și pe seama acestuia.
- 24 Așadar, este suficient ca o persoană să îndeplinească cele trei condiții pentru a putea fi calificată drept „agent comercial”, în sensul articolului 1 alineatul (2) din Directiva 86/653, indiferent de modul în care aceasta își desfășoară activitatea și cu condiția să nu se încadreze în cazurile de excludere prevăzute la articolul 1 alineatul (3) și la articolul 2 din această directivă.
- 25 În al doilea rând, această directivă are drept obiectiv armonizarea dreptului statelor membre în ceea ce privește raporturile juridice dintre părțile la un contract de agenție comercială (Hotărârea din 3 decembrie 2015, Quenon K., C-338/14, EU:C:2015:795, punctul 22 și jurisprudența citată).
- 26 Astfel cum reiese din al doilea și din al treilea considerent ale acesteia, directiva menționată urmărește protejarea agenților comerciali în raporturile cu comitenții, promovarea securității tranzacțiilor comerciale și facilitarea schimburilor de mărfuri între state membre prin apropierea sistemelor juridice ale acestora din urmă în domeniul reprezentării comerciale (Hotărârea din 3 decembrie 2015, Quenon K., C-338/14, EU:C:2015:795, punctul 23 și jurisprudența citată).
- 27 Or, astfel cum a subliniat avocatul general la punctul 23 din concluzii, condiționarea calificării drept „agent comercial” și, prin urmare, a aplicabilității Directivei 86/653 de cerințe suplimentare în raport cu cele prevăzute la articolul 1 alineatul (2) din aceasta, cum ar fi cele care țin de locul sau de modalitățile de desfășurare a activității, ar limita întinderea acestei protecții și ar aduce atingere, așadar, realizării obiectivului urmărit de această directivă.
- 28 În acest context, în lipsa unei dispoziții în directiva menționată care să impună ca agentul comercial să își desfășoare activitatea în mod itinerant sau în afara sediului comitentului, trebuie să se constate că beneficiul protecției conferite de aceeași directivă trebuie să se extindă și la persoanele care, precum în cauza principală, își desfășoară activitatea de la acest sediu (a se vedea prin analogie Hotărârea din 30 aprilie 1998, Bellone, C-215/97, EU:C:1998:189, punctul 13).
- 29 Această interpretare se impune cu atât mai mult cu cât, după cum a subliniat avocatul general la punctul 25 din concluzii, o interpretare contrară a articolului 1 alineatul (2) din Directiva 86/653 ar exclude de la acest beneficiu persoane care îndeplinesc, cu ajutorul mijloacelor tehnologice moderne, sarcini comparabile cu cele îndeplinite de agenții comerciali care se deplasează, în special în scopuri de prospectare și de atragere a clientelei.
- 30 Trebuie să se arate însă că domeniul de aplicare al Directivei 86/653 nu poate fi extins până la a se aplica unor persoane care nu întrunesc condițiile amintite la punctul 23 din prezenta hotărâre, pe care trebuie să le îndeplinească o persoană pentru a putea fi calificată drept „agent comercial” în sensul articolului 1 alineatul (2) din această directivă.
- 31 Astfel, într-o situație precum cea în discuție în litigiul principal, revine instanței de trimitere sarcina de a verifica, în cadrul unei aprecieri *in concreto* a tuturor elementelor care caracterizează raporturile contractuale respective, dacă aceste condiții sunt îndeplinite.
- 32 În cadrul acestei aprecieri, deși împrejurarea că activitatea agentului se desfășoară la sediul comitentului nu poate, prin ea însăși, să justifice excluderea respectivului agent din sfera de aplicare a noțiunii „agent comercial” în sensul articolului 1 alineatul (2) din Directiva 86/653, această împrejurare nu trebuie totuși să afecteze independența acestui agent față de comitent. Astfel, după cum a subliniat

avocatul general la punctul 34 din concluzii, independența agentului comercial poate fi pusă în discuție nu numai prin subordonarea față de instrucțiunile comitentului, ci și prin modalitățile de îndeplinire a sarcinilor pe care le exercită.

- 33 Astfel, pe de o parte, aflându-se în imediata proximitate a acestui comitent, datorită prezenței sale la sediul său, agentul respectiv poate fi supus instrucțiunilor respectivului comitent. Pe de altă parte, prin faptul că beneficiază de avantaje materiale legate de această prezență, cum ar fi punerea la dispoziție a unui spațiu de lucru sau accesul la facilitățile organizatorice ale aceluși sediu, nu se poate exclude ca agentul respectiv să fie, în realitate, într-o situație care să îl împiedice să își desfășoare activitatea în mod independent, din punctul de vedere al organizării acestei activități sau al riscurilor economice asociate acesteia. În această privință, trebuie subliniat că faptul de a beneficia de astfel de avantaje poate reduce costurile de funcționare suportate de agentul în cauză și poate diminua proporțional riscul economic legat de desfășurarea activității sale în măsura în care această reducere a sarcinilor nu s-ar reflecta în nivelul comisioanelor plătite de comitent agentului.
- 34 În speță, instanța de trimitere subliniază că reprezentantul Zako ocupa un spațiu de lucru permanent cu un număr de telefon și o adresă de e-mail directe la sediul Sanidel. Această instanță arată de asemenea că este cert că reprezentantul în cauză beneficia de independență totală și își îndeplinea sarcinile în deplină autonomie, în special față de clienți, de furnizori și de contractanți.
- 35 În aceste împrejurări, sub rezerva verificării de către instanța de trimitere, împrejurarea că Zako își desfășura activitatea de la sediul Sanidel nu pare să fi condus la pierderea independenței sale.
- 36 În lumina considerațiilor care precedă, trebuie să se răspundă la prima întrebare că articolul 1 alineatul (2) din Directiva 86/653 trebuie interpretat în sensul că împrejurarea că o persoană a cărei sarcină permanentă constă fie în negocierea vânzării sau a cumpărării de mărfuri pentru o altă persoană, fie în negocierea și încheierea respectivelor tranzacții în numele și pe seama acesteia își desfășoară activitatea de la sediul celei din urmă nu se opune ca aceasta să poată fi calificată drept „agent comercial”, în sensul dispoziției menționate, cu condiția ca această împrejurare să nu împiedice persoana respectivă să își desfășoare activitatea în mod independent, aspect a cărui verificare este de competența instanței de trimitere.

Cu privire la a doua și la a treia întrebare

- 37 Prin intermediul celei de a doua și al celei de a treia întrebări, care trebuie analizate împreună, instanța de trimitere solicită în esență să se stabilească dacă articolul 1 alineatul (2) din Directiva 86/653 trebuie interpretat în sensul că împrejurarea că o persoană desfășoară nu numai activități care constau fie în negocierea vânzării sau a cumpărării de mărfuri pentru o altă persoană, fie în negocierea și încheierea respectivelor tranzacții în numele și pe seama acesteia, ci și activități de altă natură pentru aceeași persoană, fără ca cele din urmă să fie secundare în raport cu cele dintâi, se opune ca aceasta să fie calificată drept „agent comercial” în sensul directivei menționate.
- 38 Trebuie să se constate de la bun început că din înșiși termenii acestei dispoziții, astfel cum au fost amintiți la punctul 21 din prezenta hotărâre, nu reiese că o persoană care, pe lângă sarcinile prevăzute în mod expres de dispoziția respectivă, exercită alte sarcini nu ar putea avea calitatea de agent comercial în sensul aceleiași dispoziții.
- 39 În aceste condiții, este necesar să se aibă în vedere economia generală și finalitatea Directivei 86/653, pentru a se stabili dacă această directivă se opune ca un agent comercial să efectueze alte sarcini decât cele prevăzute în mod expres la articolul 1 alineatul (2) din această directivă.

- 40 În primul rând, articolul 1 alineatul (3) și articolul 2 din Directiva 86/653 prevăd anumite cazuri bine definite de excludere din sfera noțiunii „agent comercial” și, respectiv, din domeniul de aplicare al acestei directive. Or, cu excepția articolului 2 alineatul (2) din directiva menționată, niciuna dintre aceste dispoziții nu are în vedere situația în care agentul comercial ar efectua pentru comitent alte sarcini decât cele prevăzute la articolul 1 alineatul (2) din aceeași directivă.
- 41 Articolul 2 alineatul (2) din Directiva 86/653 recunoaște statelor membre posibilitatea de a prevedea că această directivă nu se aplică acelor persoane ale căror activități de agenți comerciali sunt considerate secundare potrivit legislației statelor membre respective.
- 42 Astfel cum a subliniat avocatul general în esență la punctele 49-51 din concluzii, directiva menționată nu se opune, în principiu, ca activitatea de agent comercial să poată fi cumulată cu activități de altă natură, inclusiv în cazul în care persoana în cauză ar desfășura această activitate doar cu titlu secundar sau în cazul în care, precum în speță, această activitate ar avea aceeași importanță ca și celelalte sarcini pe care le efectuează, posibilitatea unui asemenea cumul nefiind exclusă de nicio altă dispoziție din aceeași directivă.
- 43 În consecință, în afară de ipoteza în care, conform articolului 2 alineatul (2) din Directiva 86/653, un stat membru alege să excludă din domeniul de aplicare al acestei directive persoanele care desfășoară o activitate de agent comercial cu titlu secundar, ceea ce nu pare, de altfel, să fie situația în cauza principală, persoanele care desfășoară o asemenea activitate de agent comercial trebuie considerate ca intrând în domeniul de aplicare menționat, chiar dacă această activitate ar fi cumulată cu o activitate de altă natură.
- 44 În al doilea rând, o interpretare a articolului 1 alineatul (2) din Directiva 86/653 în sensul că această dispoziție ar exclude persoanele care cumulează activitatea de agent comercial cu o activitate de altă natură ar fi contrară finalității acestei directive, amintită la punctul 26 din prezenta hotărâre, care constă în a proteja agentul comercial în relația sa cu comitentul.
- 45 În această privință, pe de o parte, trebuie să se constate că agentul comercial nu poate fi exclus de la acordarea beneficiului acestei protecții pentru motivul că contractul dintre el și comitent prevede executarea altor sarcini decât cele legate de activitatea de agent comercial. Astfel, interpretarea contrară ar presupune să se permită comitentului să încalce dispozițiile imperative ale Directivei 86/653, în special a celor privind obligațiile sale față de agentul comercial, prin prevederea în contract a altor sarcini decât cele legate de activitatea de agent comercial.
- 46 Pe de altă parte, îndeplinirea sarcinilor agentului comercial prevăzute la articolul 1 alineatul (2) din Directiva 86/653, care constau fie în negocierea vânzării sau a cumpărării de mărfuri, fie în negocierea și încheierea acestor tranzacții în numele și pe seama comitentului, poate fi însoțită, în funcție de specificitățile sectorului vizat, de prestări de servicii de către agentul comercial care, deși nu intră în mod strict în activitatea de negociere sau de încheiere a contractelor pentru comitent, participă la aceasta.
- 47 Astfel, o interpretare a articolului 1 alineatul (2) din Directiva 86/653 în sensul că calitatea de agent comercial nu ar putea să se aplice persoanelor care cumulează o activitate de agent comercial cu una sau mai multe activități de altă natură ar putea să conducă în realitate la excluderea din domeniul de aplicare al acestei dispoziții a unui mare număr de persoane, privând astfel directiva de o parte a efectului său util.
- 48 Prin urmare, trebuie să se considere că Directiva 86/653 nu se opune, în principiu, ca un agent comercial, în sensul acestei dispoziții, să exercite pentru comitent alte sarcini decât cele prevăzute în mod expres la articolul 1 alineatul (2) din Directiva 86/653.

- 49 Cu toate acestea, având în vedere condițiile amintite la punctul 23 din prezenta hotărâre, trebuie să se precizeze că cumularea de către aceeași persoană a activităților de agent comercial și a unor activități de altă natură nu trebuie să conducă la afectarea calității sale de intermediar independent.
- 50 Astfel, în speță, revine instanței de trimitere sarcina de a verifica dacă faptul că reclamanta din litigiul principal desfășura, pentru aceeași persoană, activitatea sa de agenție și alte activități la fel de importante a avut ca efect, luând în considerare ansamblul împrejurărilor speței, cum ar fi natura sarcinilor exercitate, modalitățile de exercitare a acestor sarcini, proporția acestor sarcini în activitatea globală a persoanei interesate, modalitățile de stabilire a remunerației sau caracterul real al riscului economic implicat, împiedicarea desfășurării în mod independent a celei dintâi activități.
- 51 În lumina considerațiilor care precedă, trebuie să se răspundă la a doua și la a treia întrebare că articolul 1 alineatul (2) din Directiva 86/653 trebuie interpretat în sensul că împrejurarea că o persoană desfășoară nu numai activități care constau fie în negocierea vânzării sau a cumpărării de mărfuri pentru o altă persoană, fie în negocierea și încheierea respectivelor tranzacții în numele și pe seama acesteia, ci și activități de altă natură pentru aceeași persoană, fără ca acestea din urmă să fie secundare în raport cu cele dintâi, nu se opune ca aceasta să fie calificată drept „agent comercial” în sensul directivei menționate, cu condiția ca această împrejurare să nu o împiedice să desfășoare în mod independent cele dintâi activități, aspect a cărui verificare este de competența instanței de trimitere.

Cu privire la cheltuielile de judecată

- 52 Întrucât, în privința părților din litigiul principal, procedura are caracterul unui incident survenit la instanța de trimitere, este de competența acesteia să se pronunțe cu privire la cheltuielile de judecată. Cheltuielile efectuate pentru a prezenta observații Curții, altele decât cele ale părților menționate, nu pot face obiectul unei rambursări.

Pentru aceste motive, Curtea (Camera a patra) declară:

- 1) **Articolul 1 alineatul (2) din Directiva 86/653/CEE a Consiliului din 18 decembrie 1986 privind coordonarea legislației statelor membre referitoare la agenții comerciale independenți trebuie interpretat în sensul că împrejurarea că o persoană a cărei sarcină permanentă constă fie în negocierea vânzării sau a cumpărării de mărfuri pentru o altă persoană, fie în negocierea și încheierea respectivelor tranzacții în numele și pe seama acesteia își desfășoară activitatea de la sediul celei din urmă nu se opune ca aceasta să poată fi calificată drept „agent comercial”, în sensul dispoziției menționate, cu condiția ca această împrejurare să nu împiedice persoana respectivă să își desfășoare activitatea în mod independent, aspect a cărui verificare este de competența instanței de trimitere.**
- 2) **Articolul 1 alineatul (2) din Directiva 86/653 trebuie interpretat în sensul că împrejurarea că o persoană desfășoară nu numai activități care constau fie în negocierea vânzării sau a cumpărării de mărfuri pentru o altă persoană, fie în negocierea și încheierea respectivelor tranzacții în numele și pe seama acesteia, ci și activități de altă natură pentru aceeași persoană, fără ca acestea din urmă să fie secundare în raport cu cele dintâi, nu se opune ca aceasta să fie calificată drept „agent comercial” în sensul directivei menționate, cu condiția ca această împrejurare să nu o împiedice să desfășoare în mod independent cele dintâi activități, aspect a cărui verificare este de competența instanței de trimitere.**

Semnături